

середовища (біосфери чи ноосфери) вільно діюче природне явище. Вона складає неминучий прояв великого природного процесу, закономірно триваючого протягом принаймні двох мільярдів років» [4].

Література

1. Руденко М.Д.. *Енергія прогресу. Гносис і сучасність. Метафізична поема* / М.Д. Руденко. – К.: Журналіст України, 2008. – 716 с.
2. Подольский С.А. *Труд человека и его отношение к распределению энергии* / Отв. ред. И.И. Мочалов. – М.: Ноосфера, 1991. – 83 с.
3. Подольский С.А. *Людська праця і єдність сил* / Вибрані твори / Упоряд. Л.Я. Корнійчук. – К.: КНЕУ, 2000. – 310 с.
4. Вернадский В.И. *Научная мысль как планетное явление* / В.И. Вернадский. – М.: Наука, 1988. – 485 с.

УДК 336.56

*О.М. Дахно, ст. викладач
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІДВИЩЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Головною проблемою місцевих фінансів в Україні на сучасному етапі є децентралізація управління. Фінансовий бік економічної самостійності місцевих органів влади є визначальним для реалізації владних функцій. Ступінь фінансової самостійності місцевих органів влади характеризує незалежність держави в цілому, потенційні можливості її економічного розвитку.

Суттєве збільшення економічної спроможності кожної територіальної громади, зростання реальних можливостей щодо застосування потенціалу нефіскальних джерел фінансування розвитку регіонів (регіональних цільових фондів, муніципальних цінних паперів, інституцій регіональної фінансової інфраструктури тощо) дозволить реалізувати ідеї бюджетної децентралізації, практично втілити принцип субсидіарності та реально розширити повноваження органів місцевого самоврядування при вирішенні нагальних проблем місцевого (регіонального) розвитку.

Стан і рівень доходів місцевих бюджетів у значній мірі залежить від способів їх формування, що зумовлюються особливостями економічної системи. Основним способом формування доходної частини місцевих бюджетів, у переважній більшості розвинених країн світу, є місцеві податки і збори та надходження від діяльності комунальних підприємств, комунальних платежів, комунального майна, землі та муніципальні позики. До останнього часу в Україні основним джерелом формування доходів місцевих бюджетів являлись трансферти.

Аналіз фінансування субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, що носять капітальний характер з 2007 по 2013 рр. у Полтавській області дає можливість визначити, що найбільшу питому вагу складали субвенції на соціально-економічний розвиток. У той же час необхідно зазначити що при наявності іншого механізму перерозподілу акумульованих у Полтавській області коштів необхідність у масовому використанні процесів загальнодержавного перерозподілу втратить свою незаперечність. Фіскальний потенціал Полтавського регіону дозволив би успішно забезпечувати свої потреби цілком самостійно.

Принципи ж побудови і механізм функціонування нинішньої бюджетної системи склались ще в 30-ті роки і повністю відповідали характеру і методам адміністративно-командної системи управління народним господарством країни. Принципи єдності і так званого "демократичного", а в дійсності жорстокого централізму обумовили такі характерні риси бюджетної системи України: стягування значної частки фінансових ресурсів до державного бюджету; розподіл усіх доходних джерел на власні та закріплені, що передаються у відання середнього та низового рівнів державної влади, і регулюючі, обсягом яких розпоряджався вищестоящий орган влади; широкі масштаби перерозподілу фінансових ресурсів між ланками бюджетної системи, що призвело до постійного зростання частки регулюючих доходів у місцевих бюджетах - в середньому 70-75%; суб'єктивізм при вирішенні питання про обсяг коштів, що передаються до конкретного бюджету нижчого рівня; орієнтована на видатки методологія формування місцевих бюджетів, що виховала у нижчестоящих управлінських структур утриманство і тверду впевненість в тому, що за все в кінцевому рахунку відповідає держава, центральні органи влади; щорічний перегляд нормативів відрахувань від регулюючих доходів, що давало необмежені можливості тримати в залежності нижчестоящі органи влади, впливаючи таким чином на формування дохідної частини відповідних бюджетів; численність форм міжбюджетного перерозподілу фінансових ресурсів, що дозволяла у всіх випадках застосовувати суб'єктивний "індивідуальний" підхід при вирішенні питання про надання фінансової допомоги нижчестоящого бюджету.

Існує необхідність чіткого розподілу компетенції щодо розв'язання конкретних завдань між центральними органами влади і органами місцевого самоврядування, і поступово здійснювати перехід до децентралізації державних фінансів. Так, на державному рівні (за рахунок коштів державного бюджету) повинні фінансуватися лише ті видатки, котрі пов'язані з забезпеченням загальнодержавних потреб: оборона країни, утримання законодавчої і виконавчої влади, розвиток фундаментальної науки, структурна перебудова економіки. Фінансові ж проблеми місцевого рівня раціонально вирішувати за рахунок коштів відповідних бюджетів.

У зв'язку з цим необхідно розподілити джерела податкових надходжень між центральною і місцевою владою в жорсткій ув'язці з виконуваними ними функціями, що повинно знайти своє відображення у законодавстві про місцеве самоврядування. До місцевих, зокрема, необхідно віднести всі податки майнового типу, екологічного спрямування. Створити таку податкову систему, щоб за рахунок власних податкових джерел місцеві органи влади мали можливість фінансувати до 60-80% своїх потреб. Необхідно вдосконалити механізм міждержавного фінансового вирівнювання, законодавчо примусити місцеві органи самоврядування провести дослідження фінансового потенціалу власного регіону за допомогою провідних наукових центрів, навчальних закладів, та визначити основні напрями залучення інвестицій з метою подальшої дольової участі у прибутках. Націлити місцеві громади на активне заробляння коштів, вийти з застарілої практики очікування коштів із трансфертного кошика.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 року № 2456-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2010. – № 50–51. – С. 572.
2. Дані державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Федосов, В.М. Сутність і проблематика бюджетотворення: українські реалії / В.М. Федосов, Т.С. Бабич // Фінанси України. – 2008. – № 1. – С. 3–23.
4. Міністерство економіки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL <http://www.me.gov.ua/>
5. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: текст документа від 02.12.2010 р. – № 2755-IV. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>

УДК 336.71:35

*Ю.Е. Москаленко, студентка гр. 501-СБ,
С.Б. Манжос, доцент
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ У СТАБІЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Події останніх років, зокрема розгортання світової фінансово-економічної кризи, яка спричинила суттєвий дисбаланс національної економіки, свідчать про неспроможність національних банків пристосовуватися до кардинальних економічних змін.

Тому, щоб уникнути краху фінансової системи та непрогнозованості й хаотичності розвитку національної економіки, банк як економічно важливий інститут повинен контролюватися органами державної влади.